

Danseøvelse i Slagelse i mandsmindet

Af Poul Ruus

Det at kunne danse har i umindelige tider været anset for en selskabelig nødvendighed, og i folkedansenes tid skete opøvelsen jo ved, at ældre lærte den nye slægt. Men efterhånden som udviklingen skred frem, kom der også nye danse, hvis indøvelse krævede oplæren af dertil uddannede personer, de såkaldte dansemestre, danseinformatorer, og det at lære dansens kunst fra sig blev et erhverv.

I 1800-erne skete denne udvikling med stormskridt, det nye fra udlandet, som jo altid har en vældig tiltrækning, skulle være de flest muliges eje: Polka, mazurka, vals, rheinländerpolka, schottish, hopsa, trippevals, galop o. s. v.

Til dans har der vel fra de ældste tider været nogen vokal ledsagelse, enten sang eller primitiv musik fra et par spille-mænd, men de nye danse havde ildnende melodier, der fik fødderne til at gå i den rette takt og sveden til at perle på panden — —

Fra min grønne ungdom, omkring 1905—06, husker jeg min første læremester i Terpsichore's vanskelige kunst, afdøde danselærer Jansen, der holdt danseskole i Afholdshotellets sal i Valdemarsgade. Danselærer Jansen var en velvoksen mand, rank og graciøs, vel omkring de halvt hundrede, med kraftig ansigtsfarve, blondt opstrøget hår, overskæg og fip, nedfaldsflip og sort kunstnersløjfe. Når han informerede, var han iført mørke benklæder, sort alpaccajakke og balletsko.

Dansetrinene blev indøvet til musik af afdøde musikdirektør N. Albrechtsen, der var en kendt personlighed i Slagelse, og, efter hvad der siges, noget af et musikalsk geni og i hans velmagtsdage kendt over det meste af Sjælland; et af hans mest kendte orkestermedlemmer var klarinettisten Ole Jensen, Jernbjerg. Albrechtsens orkester spillede til de fleste baller, teaterforestillinger, fugleskydninger m. v., og jeg husker musikdirektør Albrechtsen, der forøvrigt blev en meget gammel mand, 94 år, når han i spidsen for sit orkester iført diplomatfrakke og høj hat selv „trakterede“ et lille horn.

Men tilbage til danselærer Jansen, der iøvrigt henlevede sit liv i ugift stand og tillige holdt danseskole i Sorø og udelukkende levede af danseinformation.

Som det var skik og brug, stod eleverne parvis opstillet, og på lærerens anvisning skulle så nogle enkelte par „fremtrine“, for at han kunne overse enkelthederne i præstationerne.

Det var almindeligt, at mødre ledsagede deres afkom til danseøvelsen og under denne sad på stole langs salens vinduesside.

Jeg erindrer en episode, hvor jeg som det „uskyldige barn“ var hovedpersonen. Brune sirupsknolde, store og lækre til 2 for 1 øre, var et yndet slikkeri, og af en eller anden grund var jeg blevet „opmuntret“ med nogle stykker, og da vi nu stod der i rækken og ventede, snuppede jeg en knold, hvis størrelse medførte, at min kind blev noget „hævet“; dette så Jansen, og da den slags narrestreger ikke burde tolereres, ville han glide graciøst hen over gulvet for at nå den uvidende synder, men ak, en flis af gulvbrædderne gik løs, og Jansen faldt, men i et nu var han atter oppe og henne hos den stadig uvidende og „en på kassen“, så knolden fløj langt ud på gulvet — —

Danseøvelse i Slagelse i mandsmindet

Min moder, som overværede dette intermezzo og var en energisk og beslutsom kone, strakte resolut en arm ind i rækken, trak „kalorius“ ud, ind i garderoben, tøjet på og så afsted til Bjergbygade 14, hvor vi da boede, og på hovedet i seng.

Ja, sådan gjorde man den gang, og reaktionen var et udtryk for, at min moder skammede sig over, at jeg havde gjort „skandale“.

Også danseundervisning er jo underkastet udviklingens lov, og det må vist indrømmes, at Jansens undervisning vel var noget antikveret, og en skønne dag fik han derfor et par yngre og moderne konkurrenter: frøknerne Annie Fontaine og Inga Schou Christensen, der på programmet havde det nyeste: „Plastik og ballet“, og i 1907 begyndte danseøvelser i Industriforeningens sal.

Hos disse to i „Byernes By“ uddannede danseinstruktører blev jeg indskrevet, og det kan nok være, piben havde en anden lyd: Til opnåelse af større herredømme over legemet var der særlige øvelser.

Vi blev præsenteret for *trinskolen Bodil*, lærte de forskellige *positioner*, d. v. s. fodstillinger, og særlig husker jeg *femte* position, der var ret ejendommelig, idet fødderne skulle anbringes paralelle, så højre fods hæl kom ved venstre fods tåspids og omvendt, og fra denne udgangsstilling, opstillet på geledder, drengene, trods den fine vandkæmning, undseelige med tommel- og pegefinger fastklemt til buksesømmen og pigerne holdende ud i kjolens sider, skulle vi nu avancere med *chasse*: „Og nu, et chassee, to chassee, og nu hop“, og så skulle vi lave *changement*, altså på en eller anden måde spjætte med benene og atter lande på gulvet, parat til „et chassee o. s. v.“, og jeg tror ikke at kunne fornærme nogen

ved at sige, at vort herredømme over kroppen var at ligne ved en nyfødt spædekals — —

Disse damer er forlængst flere gange blevet efterfulgt af mere „up to date“ danseinstruktører — —

Noget ganske nyt og hidtil uhørt i Slagelse var i tiden lige før den første verdenskrig *private børnebatter*, og den første i Slagelse, der tog mod til sig, var afdøde købmand Christian Stahl, der lod sine børn indbyde til *kostumebal*, der blev afholdt i Industriforeningen. Da jeg da, det var i 1911, var elev i „Sorø Skole og Opdragelsesanstalt“ (det officielle navn efter skoleloven af 1903), var det en smal sag for min mor med et par guldtresser om skoleuniformens ærmer og en selvkomponeret trekantet hat at få gjort mig til „admiral“, og de nødvendige ordner for denne høje charge leverede afdøde købmand I. C. Martensen, der som „forlystelsesråd“ i Forsvarsbrødrene og Fugleskydningsselskabet, kunne låne mig nogle emblemer og medailler.

Det blev afgjort succes; der trakteredes med sodavand, der dengang var lukket med høje korkpropper og overbudet med ståltråd og som, når proppen løsnedes, gav det herligste knald, og hvad der i de dage var ganske exceptionelt: *Vanilleis*.

Til lejligheden var der skrevet en sang, og jeg husker endnu et af versene, der blev sunget til melodien „I en kælder sort som kul“:

*Her i byen vi kun få har af store baller,
og med sorg jeg sige må aldrig karnevaller,
det tænkte just hr. Stahl,
fik ideen ej så gal,
vi vil være glade,
lave maskerade.*

Danseøvelse i Slagelse i mandsmindet

I vore dage, hvor musikken leveres af „spillemand“ af erhverv, bør de daværende musikanters indsats fremhæves. Disse var med undtagelse af musikdirektøren alle beskæftiget i andre erhverv, f. eks. klosterkasserer P. Jensen på sagfører-kontor, afdøde sparekassedirektør Alfred Hansen på Byfoged-kontoret, vognmand Rosenkvist o. m. a.

De spillede naturligvis af lyst og tilbøjelighed, men selvfølgelig også for at supplere de sparsomme indtægter.

Og hvad fik så en musiker for at spille til dans fra Kl. 20 til 2, han fik *otte kroner*, men glem ved „medlidenheden“ med denne usle betaling ikke at tage i betragtning, at der her var tale om *parikroner*, d. v. s. penge, der på anfordring kunne veksles i *guldmønt*, og det gør en forskel — —

Og så til slut vil jeg fæstne mindet om en anden af byens musikanter, nemlig Jeppesen, Løvegade, der havde en mindre detailhandel i malermester Carl Nielsens ejendom, og som *slog byens tromme*, når øvrighedens bekendtgørelser skulle kundgøres for borgerne.